

19. marts

Pittuffik, Thule Air Base, pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallittoqarnissaanik siunnersuut. Amerikkarmiut nunatsinniinnerannit Kalaallit Nunaat sutigut iluaquserneqassava? Aningaasatigut pissarsiassatigut qanoq piumasaqaateqassaagut, isumaqatigiissutillu sorliit isumaqatigiinniutigineqaqqinnissaannik piumasaqaateqassaagut?

(Inatsisartunut ilaasortaq Sara Olsvig, Inuit Ataqatigiit)

“Erinarsoqatigiit niperpassuarninngaanniik pinngortarput, ilissi uagullu nipigut ilanngullugit. Ataasiakkaarluta nipaaruukkiiartuaarutta kisermaassisut nipaas kisiimiilissapput. Ataasiakkaat ikittunnguit nipituuliornerat erinap nipaanut aaliangiisuutinnagu. Erinaq tulluassuseeruttarpoq, tusarniillillunilu.”¹

Pituffiup atornerqarnera pillugu oqallisissiami aallarniutigalugu suleqatigiinnissaq Siumumiit oqariartuutigaarput, suleqatigiinneq maani nunallit akornatsinni, suleqatigiinneq akornatsinniingippat suna angussagatsigu?

Oqaatsit aallarniutigisakka ilaagaapput tulluussorisakka ullumikkut. Suleqatigiinneq oqariartuutaavoq, nipi nunatsinniit ataasiusoq atortariaqaripput oqariartuutaavoq. Ataasiakkaarluta nipituuliorsinnaavugut, suleqatigiikkuttali nipi angusaqarfiunerusoq pinngoriartulersinnaavoq.

Siumumiit oqaatigisariaqarparput uani suliami akisussaaffik Danmarkip oqartussaaffigaa, kisianni nunatta regningi, akiligassaq, tamaat akilerpaa. Pingitsaaliilluni nuuttitsisarnerit, atomip nukingani atortoqarluni nukissiornermi ajutoornerit - piniarfitsinnillu minguttitsinerit takornartaangillat. Danskit amerikkarmiullu qanoq iliorsimanerat iliorsimannginneralluunnit uagut akilertuarparput.

Oqaatigisariaqarpoq Nunatsinniittut nunatsinnut iluaqutaanissaa danskit nunanut allanut ministerit allanngorartut naammassisimanngilaat, naak ataqqigaluarigut ministerit, oqaatigisariaqarpoq piffissanngunninnerpoq uagut nammineq nunatsinnut tunngasuni tamakkiisumik siuttuunissarput? Piffissanngunninnerpa nunatta nammineq soqutigisani pineqaraangata siuttuunissaa? Soqutigisagut naammaginartumik illersorsinnaangikkaalluunniit, EU piumasaqaatai allallu pissutaallutik taamaattoqartoq takureerparput, soq taava nammineersinnaassanngilagut?

Tamanna naalaagaaffeqatigiinnerup iluani ajornanngitsoq takoreerparput, assersuutigalugu kunngeqarfik Danmark nunatsinnut tunngasunik EU-mut isumaqatigiinninniarangat, Kalaallit Nunaat siuttuusarpoq, Danmarkili peqatigalugu. Ajornanngitsoq takusinnaavarput.

Maannakkumummi nunarput siuttuunngilaq, naak akiliinerpaajulluni uani pineqartumi. Naak akiliinerpaajulluni.

Nalunngilarput amerlasuutigut oqaatigineqartareersoq, Danmark illersornissami soqutiginaateqanngitsoq, Kalaallit Nunaat ilaatinnagu, tamanna oqaatigineqartariaqarpoq.

¹ Vera Nazarian

Taamaammat Siumumiit pissusissamisoortut isigaarput Kalaallit Nunaat isumaqatigiinniarnerni, oqaloqatigiinnerni, illersornissamullu isumaqatigiissutit atuutsinnerani, nunarput kunngeqarfik Danmark sinnerlugu siuttuussasoq, Danmark peqatigalugu.

Taamatut oqariarluta Siumumiit, maanaakkut naatsorsuutigaarput minnerpaamik isumaqatigiissutaareersut siunertaat, anersaavat, anguniagaallu malitsinneqartariaqartut timitalerneqartariaqartullu.

Naatsorsuutittinnut ilaapput nunatsinneersut sulisartut periarfissaat ilinniarfiillu tamatigut qulakkeerneqarsimasariaqarput, aammalu nunatsinnut, sulisartut Pituffimmiittut kikkulluunniit tamarmik, akileraartarnissaat qulakkeersimajuartariaqarpoq.

Ilanngullugu oqaatigisariaqarpoq Kalaallit Nunaata nunaatimi ilaanik USA-p sakkutooqarfianut atoritsinerminiit arlaatigut akilerneqarnissaminik imaluunniit aningaasatigut aqqivigineqarsimasuarnissamik ilimagisaqarnera pissusissamisoorluinnartoq.

Naatsorsuutigisat piunasaqaatillu nunatsinnut pingaaruteqaqisut pissusissamisuuginnartut Siumumiit isigaagut.

Oqaatigeqqittariaqarporlu maannamut Amerikarmiut oqaloqatigisarnerini Danmark nunarpullu sinnerlugit siuttuusoq akisussaasorlu Købengavnimiittoq Udenrigsministeriaqarfik angusassasatut nunatsinniit naatsorsuutigisat pissusissamisoortut qulakkiissallugit suliaq naammassisismannikkkaa. Allaat amerikarmiunut isumaqitigiinninniarnarit ingerlanneqarnerini nunarput peqataatinneqartarsimanani.

Kisianni aamma naqissusertigu nunatsinniittuusugut uani pineqartumi suleqatigiinnikkutta, immittinnullu assortuukkutta, taava suna angussuarput, uffalu akisussaanerpaaq Udenrigsministeriamiittoq Københavnimi?

Taamaattoq oqaatigissavarput isumaqatigiinniarnarit taama ittut aatsaat angusaqarfiusunik ingerlanneqarsinnaapput kalaallit danskillu Naalakersuisuisa qanilluinnartumik tatigeqatigiillutillu suleqatigiinnerisigut.

Ajoraluartumilli tamanna tamakkiisumik takusimangilarput uani pineqartumi. Taamaammat Siumumiit naqissuserusupparput oqaloqatigiinnerni isumaqatigiinniarnernilu kunngeqarfik Danmark sinnerlugu, Kalaallit Nunaanut tunngasuni, nunarput siuttuusariaqarnera.

Nunatsinniittummi sunaluunniit nunatsinnut iluaqutaanngippata, taava qanoq nalilersuissaagut?

Naggasiullugu oqaatigissavarput illersornissamut isumaqatigiissutit allalluunniit sorliit isumaqatigiinniutaaqqissanersut immikkuaaluttui iserfiginngikkaluarlugit uani oqaaseqaammi, taamaattoq politikikkut Siumumiit piunasaqaatigut erseqqissarpagut, anguniarnissai timitalerniarnarilu qanoq ingerlanneqarsinnaanersut siunissap takutikkumaarpai, una oqallisissiaq aaliangiiffiunngimmat.

Taama oqaaseqarlunga Siumumiit oqallisissiaq oqaaseqarfigaara.

Jens-Erik Kirkegaard
Siumut